

Кәсіптік стандарт: «Жылыжай көкөністері мен жидектерін өндіру»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолдану аясы:
2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:
 - 1) Көкөніс өсіру – көкөніс дақылдарын ашық және қорғалған жерде өсірумен айналысатын өсімдік шаруашылығы саласы.
 - 2) Қорғалған топырақты көкөніс өсіру – қорғалған топырақ құрылыстарында жылыжай көкөністерін өндіру үшін ерте және маусымнан тыс көкөніс дақылдары мен көшеттерін өсіру.
 - 3) Көшеттер мен отырғызу материалы – жеміс беру кезеңіне кірмеген жас өсімдіктер дамуда "жүгіру" үшін және болашақта жылыжай көкөністері мен жидектерінен ерте және маусымнан тыс өнім алу үшін өсіріледі.
 - 4) Жылыжай – бүйірлік қоршауы және мөлдір шатыры бар және құрылыстардың ішіндегі адамдарға қызмет көрсететін орташа немесе ірі өсіру ғимараты.
3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады
 - 1) –

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Название профессионального стандарта: Жылыжай көкөністері мен жидектерін өндіру
5. Кәсіптік стандарттың коды: A01132006
6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:
 - A Ауыл, орман және балық шаруашылығы
 - 01 Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну
 - 01.1 Бір- немесе екіжылдық дақылдарды өсіру
 - 01.13 Көкөністер, бақша дақылдарын, тамыр жемістілер мен түйнек жемістілерді өсіру
 - 01.13.2 Көкөністерді, олардың тұқымдары мен көшеттерін өсіру
7. Краткое описание профессионального стандарта: Жапырақ және жапырақты көкөністерді, көкөніс дақылдарын, тамыр дақылдарын, пиязды көкөністерді, саңырауқұлақтарды, бақша құлпынайларын және басқа да жидек дақылдарын, жылыжайларға арналған көкөніс және бақша дақылдарының тұқымдарын өсіру.
8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:
 - 1) Жабық топырақ жабдықтарының операторы - 3 уровень ОРК
 - 2) Көкөністерді ашық және жабық топырақта өсіру бойынша білікті жұмысшы - 4 уровень ОРК
 - 3) Өсімдіктерді қорғау жөніндегі жұмысшы - 4 уровень ОРК
 - 4) Гидропондық кәсіпорын жұмысшысы - 4 уровень ОРК
 - 5) Бөлімшенің (бригаданың, ауыл шаруашылығы учаскесінің, ферманың, цехтың) агрономы (біліктілігі орташа) - 5 уровень ОРК
 - 6) Агрохимик (біліктілік деңгейі орташа) - 5 уровень ОРК
 - 7) Агроном - 6 уровень ОРК
 - 8) Бас агроном - 8 уровень ОРК

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Жабық топырақ жабдықтарының операторы»:	
Топтың коды:	8341-2
Қызмет атауының коды:	8341-2-010
Кәсіптің атауы:	Жабық топырақ жабдықтарының операторы
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	3
подуровень квалификации по ОРК:	
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	64-шығарылым. "Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" 2012 жылғы 1 қарашадағы № 422-ө-м Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2012 жылы 23 қарашада № 8098 тіркелді. Жабық топырақ жабдықтарының операторы

Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6111-3-001 Гидропондық кәсіпорын жұмысшысы 6112-0-003 Жеміс-көкөніс өсіруші 6111-2-004 Көкөніс өсіруші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Көкөніс және/немесе жидек дақылдарын дайындау, өсіру және күту жөніндегі техникалық жабдықтарды пайдалана отырып, жұмыстарды қамтамасыз ету және уақтылы орындау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жылыжайда көкөністерді және/немесе жидектерді өсіру кезінде дайындық және көмекші жұмыстарды орындау 2. Көкөніс және жидек дақылдарын өсіру және күту бойынша жұмыстарды орындау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Жылыжайда көкөністерді және/немесе жидектерді өсіру кезінде дайындық және көмекші жұмыстарды орындау	Дағды 1: Жылыжайда көкөніс және жидек дақылдарын өсіруге дайындық	Машықтар:	
		1. Көкөніс дақылдарын егу және отырғызу материалдарын дайындау үшін мүкәмнал мен қосалқы құрылғыларды пайдалану. 2. Жылыжай өнімдерін өндіру процесінде қарапайым және стандартты тапсырмаларды орындаңыз. 3. Ашық және қорғалған жерге көшеттер мен отырғызу материалдарын дайындау және "тәрбиелеу" кезінде агротехника әдістерін қолданыңыз.	
		Білімдер:	
		1.Жылыжайларға көкөніс және жидек дақылдарын егу, отырғызу материалдары мен көшеттерін дайындау технологиялары. 2. Көкөніс және жидек дақылдарының отырғызу материалын дайындау және "тәрбиелеу" бойынша орындалатын жұмыстардың сапасына қойылатын талаптар. 3. Көкөніс және жидек дақылдарының көшеттерін себу алдындағы дайындау және отырғызу алдындағы жұмыстар бойынша жұмыстарды орындау кезіндегі еңбекті қорғау қағидалары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Жылыжайларда егін жинаудан кейінгі жұмыстарды жүргізу	Машықтар:	
		1. Өсімдік қалдықтарын жинау үшін қол құралдары мен жабдықтарды пайдаланыңыз. 2. Топырақ қоспаларын, өсімдік тамырларының қалдықтары бар субстраттарды кетіру үшін қол құралдары мен жабдықтарды пайдаланыңыз. 3. Жеке қорғаныс құралдарын қолданыңыз.	
Білімдер:			
	1. Үй-жайларды өсімдік қалдықтарынан тазарту әдістері. 2. Өсіру ыдыстарын топырақ қоспаларынан, субстраттардан тазарту әдістері. 3. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану ережелері. 4. Ауыл шаруашылығы жұмыстарын жүргізу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.		
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Еңбек функциясы 2: Көкөніс және жидек			

дақылдарын өсіру және күту бойынша жұмыстарды орындау.	Дағды 1: Жылыжайда көкөністерді және/немесе жидектерді өсіру кезіндегі көмекші жұмыстар		Машықтар: 1. Топырақ пен өсімдік материалының сынамаларын алу әдістемесін қолданыңыз. 2. Көкөніс және жидек өсімдіктерін жинау және өңдеу техникасын қолданыңыз. 3.Техникалық пісу және жинау мерзімдерін анықтаңыз. 4. Егін жинау әдістерін қолданыңыз.
			Білімдер: 1. Көкөніс және жидек дақылдарын өсіруге жарамды топырақтар мен субстраттардың түрлері, құрамы мен қасиеттері, оларды жақсарту жолдары. 2. Көкөніс және жидек өсімдіктерінің түрлері. 3. Тұқымның біртектілігіне, өнгіштігіне, түрлік тазалығына және көкөніс және жидек дақылдарының тұқымдары мен отырғызу материалының фитосанитариялық жай-күйіне қойылатын талаптар. 4. Сапалы отырғызу материалының көрнекі белгілері. 5. Ауыл шаруашылығы жұмыстарын жүргізу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:		-
	Дағды 2: Көшеттерді өсіру және көкөніс және/немесе жидек дақылдарына күтім жасау бойынша технологиялық операцияларды орындау		Машықтар: 1. Пиязшық өсімдіктерін мәжбүрлеу техникасын қолданыңыз. 2. Суару, тамақтандыру, жарықтандыру, газдандыру, температура мен салыстырмалы ылғалдылықты сақтау үшін механикаландырылған қондырғыларды қолданыңыз. 3. Өсімдіктерді қалыптастыру үшін қол құралдарын пайдаланыңыз.
			Білімдер: 1. Қатаюға арналған көкөніс дақылдарының өну жасы. 2. Жабын және мульчирование материалының ассортименті мен тұтыну нормалары. 3. Өсімдіктерді ұрықтандыру және азықтандыру технологиялары. 4. Жылыжайда өсімдіктерді жарықтандырудың ұзақтығы мен қарқындылығы.
Дағдыны тану мүмкіндігі:		-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Командада жұмыс істей білу Қарым-қатынас Орындаушылық Өз бетінше шешім қабылдай білу		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Көкөністерді ашық және жабық топырақта өсіру бойынша білікті жұмысшы	
	5	Бөлімшенің (бригаданың, ауыл шаруашылығы учаскесінің, ферманың, цехтың) агрономы (біліктілігі орташа)	
10. Кәсіптің карточкасы «Көкөністерді ашық және жабық топырақта өсіру бойынша білікті жұмысшы»:			
Топтың коды:	6111-2		
Қызмет атауының коды:	6111-2-003		
Кәсіптің атауы:	Көкөністерді ашық және жабық топырақта өсіру бойынша білікті жұмысшы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
подуровень квалификации по ОРК:			

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	64-шығарылым. "Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" 2012 жылғы 1 қарашадағы № 422-ө-м Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2012 жылы 23 қарашада № 8098 тіркелді. Көкөніс өсіруші		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	6111-2-002 Картоп өсіруші 6111-2-001 Бақшашы 6111-3-001Гидропондық кәсіпорын жұмысшысы 6111-2-004 Көкөніс өсіруші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жылыжайда көкөніс және/немесе жидек дақылдарын дайындау, өсіру және күту бойынша жұмыстарды орындау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Көкөністерді және/ немесе жидектерді өсіру кезінде көмекші жұмыстарды білікті дайындау 2. Көкөніс және / немесе жидек дақылдарын өсіру және күту бойынша жұмыстарды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Көкөністерді және/ немесе жидектерді өсіру кезінде көмекші жұмыстарды білікті дайындау	Дағды 1: Көкөніс және / немесе жидек дақылдарын өсіру үшін жылыжайды жаңа айналымға дайындау	Машықтар:	
		1. Жылыжайды жаңа айналымға дайындау үшін арнайы мүкөммал мен көмекші құралдарды, сондай-ақ көкөніс және/немесе жидек дақылдарының себу және отырғызу материалдарын пайдалану. 2. Қажетті шығын материалдарын (тұқымдар, отырғызу материалы, жіп, ілгектер, тыңайтқыштар және басқа да көмекші құралдар) пайдаланыңыз.	
		Білімдер:	
		1.Жылыжайларға көкөніс және жидек дақылдарын егу және отырғызу материалдарын дайындау технологиялары. 2. Көкөніс және жидек дақылдарының отырғызу материалын дайындау және "тәрбиелеу" бойынша орындалатын жұмыстардың сапасына қойылатын талаптар. 3. Көкөніс және жидек дақылдарының тұқымын себу алдындағы дайындау және отырғызу алдындағы жұмыстарды орындау кезінде еңбекті қорғау қағидалары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Жылыжайларда егін жинаудан кейінгі жұмыстарды жүргізу	Машықтар:	
		1. Өсімдік қалдықтарын жинау үшін қол құралдары мен жабдықтарды қолданыңыз. 2. Топырақ қоспаларын, өсімдік тамырларының қалдықтары бар субстраттарды кетіру үшін қол құралдары мен жабдықтарды қолданыңыз. 3. Жеке қорғаныс құралдарын қолданыңыз. 4. Әр түрлі көмекші жұмыстарды орындау кезінде сақтық шараларын сақтаңыз.	

		Білімдер:
		1. Үй-жайларды өсімдік қалдықтарынан тазарту әдістері. 2. Өсіру ыдыстарын топырақ қоспаларынан, субстраттардан тазарту әдістері. 3. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану ережелері. 4. Ауыл шаруашылығы жұмыстарын жүргізу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.
Еңбек функциясы 2: Көкөніс және / немесе жидек дақылдарын өсіру және күту бойынша жұмыстарды орындау	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 1: Көкөніс және / немесе жидек дақылдарын өсіру кезінде дайындық жұмыстарын орындау	Машықтар: 1. Топырақтың, топырақ қоспалары мен субстраттардың механикалық, физикалық және химиялық қасиеттерін зертханалық талдау деректерін пайдаланыңыз. 2. Тұқым мен отырғызу материалының сорттық және себу қасиеттерін анықтаңыз. 3. Тұқым мен отырғызу материалын физикалық дезинфекциялау әдістерін қолданыңыз. 4. Дезинфекциялау құралдарын қолданыңыз. 5. Мамандандырылған анықтамалықтар мен мәліметтер базасын пайдаланыңыз. Білімдер: 1. Тұқым мен отырғызу материалын себуге және отырғызуға дайындау технологиялары. 2. Ластаушы микрофлораның құрамы. 3. Жоғары өнім алуға ықпал ететін өсімдіктерді күту әдістері мен әдістері. 4. Көкөніс және жидек дақылдарының пісетін белгілері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Көкөніс және / немесе жидек дақылдарын күту процесінде көшеттерді өсіру және технологиялық операцияларды орындау	Машықтар: 1. Көкөніс дақылдарын егу және отырғызу, көшет отырғызу мерзімдерін жоспарлау үшін осы метеорологиялық қызметтерді пайдаланыңыз. 2. Жылыжайдағы температураны, ылғалдылықты және жарықтандыруды реттеңіз. 3. Тыңайтқыштарды тұтыну нормаларын және белсенді зат пен физикалық массадағы өсімдіктердің өсуін реттегіштерді есептеңіз. 4. Жылыжай дақылдарын көмірқышқыл газымен тамақтандыру нормаларын есептеңіз. 5. Көкөніс және жидек дақылдарының экономикалық пісуін анықтаңыз. 6. Мамандандырылған анықтамалықтар мен мәліметтер базасын пайдаланыңыз. 7. Жеке қорғаныс құралдарын қолданыңыз. Білімдер: 1. Вегетациялық кезеңнің әртүрлі кезеңдеріндегі көкөніс және жидек дақылдарының биологиялық ерекшеліктері. 2. Сатуға арналған көкөністер мен жидектердің сапасына қойылатын талаптар. 3. Тасымалдау және қысқа сақтау кезінде көкөністер мен жидектердің фракциялық партияларының мөлшері. 4. Ауыл шаруашылығы жұмыстарын жүргізу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Командада жұмыс істей білу Қарым-қатынас Өз бетінше шешім қабылдай білу Орындаушылық	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	3	Жабық топырақ жабдықтарының операторы	
	5	Бөлімшенің (бригаданың, ауыл шаруашылығы учаскесінің, ферманың, цехтың) агрономы (біліктілігі орташа)	
11. Кәсіптің карточкасы «Өсімдіктерді қорғау жөніндегі жұмысшы»:			
Топтың коды:	6114-0		
Қызмет атауының коды:	6114-0-005		
Кәсіптің атауы:	Өсімдіктерді қорғау жөніндегі жұмысшы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	64-шығарылым. "Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" 2012 жылғы 1 қарашадағы № 422-ө-м Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2012 жылы 23 қарашада № 8098 тіркелді. Көкөніс өсіруші		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3142-0-023 Жеміс өсіруші техник 6111-2-001 Бақшашы 6111-3-001 Гидропондық кәсіпорын жұмысшысы 6111-2-004 Көкөніс өсіруші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Көкөніс және жидек дақылдарында зиянкестер мен ауруларға қарсы күрес бойынша қосалқы жұмыстарды уақтылы орындау және қамтамасыз ету, оларды бастапқы пысықтау және сақтау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Көкөніс және жидек өнімдерін өсіру кезінде зиянкестер мен аурулармен күресу бойынша көмекші және профилактикалық жұмыстарды орындау. 2. Көкөніс және жидек дақылдарының вегетациялық кезеңінде зиянкестер мен ауруларға қарсы күрес бойынша ағымдағы жұмыстарды орындау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Көкөніс және жидек өнімдерін өсіру кезінде зиянкестер мен аурулармен күресу бойынша көмекші және профилактикалық жұмыстарды орындау.	Дағды 1: Көкөніс және жидек өнімдерін өсіру кезінде зиянкестер мен аурулармен күресу үшін инвентарь дайындау	Машықтар:	
		1. Көкөніс және жидек дақылдарында жұқпалы емес (физиологиялық) және жұқпалы ауруларды көзбен анықтау. 2. Көкөніс және жидек дақылдарындағы зиянкестердің түрлерін көзбен анықтау. 3. Зиянкестер мен аурулармен күресу үшін құрал-саймандар мен құралдарды қолданыңыз. 4. Зиянкестер мен аурулармен күресу жұмыстарын жүргізу кезінде жабдықтар мен механикаландыру құралдарын қолданыңыз.	

		Білімдер: 1. Пайдаланылатын мүкәммалдың құрамы (шпагат, ілгектер оның түрлері, төменгі жапырақты алып тастауға арналған қайшылар, қызанақтағы өгей балалар, қиярдағы мұрт және т. б.) 2. Пестицидтермен топырақты өңдеу әдістері. 3. Пестицидтермен емдеу нормалары мен уақыты. 5. Өсімдік ауруларының түрлері. 6. Көкөніс және жидек дақылдарының зиянкестерімен зақымдану белгілері. 7. Пестицидтермен жұмыс жүргізу кезінде еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Учаскені дезинфекциялау және себуге немесе отырғызуға дайындау	Машықтар: 1. Биологиялық өнімдерді қолданыңыз. 2. Дезинфекциялық өңдеу кезінде жұмыс мүкәммалын және қосалқы құрылғыларды пайдалану. 3. Топырақты, субстраттарды, жабдықтарды пестицидтермен сапалы және өңдеу уақытында жүргізіңіз. 4. Орындалған жұмыс көлемін анықтаңыз. Білімдер: 1. Топырақты, субстраттарды, жабдықты пестицидтермен өңдеудің негізгі әдістері. 2. Жүргізілген өңдеулердің сапасын бағалау әдістері. 3. Өңдеу сапасына қойылатын талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Көкөніс және жидек дақылдарының вегетациялық кезеңінде зиянкестер мен ауруларға қарсы күрес бойынша ағымдағы жұмыстарды орындау	Дағды 1: Көкөніс және жидек дақылдарын жинау	Машықтар: 1. Тазалау кезеңінде орындалған жұмыс көлемін есептеңіз. 2. Пестицидтермен өңдеуден кейін көкөніс және жидек дақылдарын жинау уақыты мен күту кезеңін анықтаңыз. 3. Орындалған егін жинау жұмыстарының сапасы мен көлемін бақылау. Білімдер: 1. Көкөніс және жидек дақылдарын жинау технологиялары (көп жинау, бір реттік жинау дақылдары және т.б.). 2. Көкөніс және жидек дақылдарының техникалық пісуін анықтау. 3. Жиналған егінді сапалы бастапқы пысықтау және қысқа мерзімді сақтауға дайындау.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Көкөніс және жидек дақылдарының егістіктерін, екпелерін және вегетация кезеңінде зиянкестер мен аурулардың болуын бақылау және тексеру	Машықтар: 1. Жұмыс мүкәммалын және қосалқы құрылғыларды пайдалану. 2. Орындалған жұмыс көлемін және пестицидтердің шығынын есептеңіз. 3. Көкөніс және жидек дақылдарында зиянкестер мен аурулармен күресу бойынша барлық жұмыстарды уақтылы және сапалы орындау.

	Білімдер:	
	1. Мемлекеттік стандарттардың талаптары, егіс және отырғызу материалдарына ұсынылған. 2. Көкөніс және жидек дақылдарының тұқымдары мен отырғызу материалдарын пестицидтермен егу және отырғызу кезінде, сондай-ақ өңдеу (зарарсыздандыру) жөніндегі жұмыстарды жүргізу кезінде еңбекті қорғау қағидалары. 3. Жылыжайда көкөніс және жидек дақылдарын өңдеу бойынша жұмыстарды орындауға қойылатын агротехникалық талаптар.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 3: Көкөніс және жидек дақылдарын қолайсыз метеорологиялық жағдайлардан, зиянкестерден, аурулардан қорғау	Машықтар:
		1. Күн радиациясының, температураның, топырақтың, субстраттың және ауаның су режимдерінің параметрлерін талдаңыз. 2. Аурулардың, зиянкестердің таралуы мен даму дәрежесін талдау. 3. Жылыжайларда пайдалануға рұқсат етілген және ұсынылатын мамандандырылған анықтамалықтарды, пестицидтер мен биопрепараттар каталогтарын және жылыжайда өсімдіктерді қорғау жөніндегі дерекқорларды пайдалану.
		Білімдер:
	1. Тыңайтқыш ерітінділерін, өсу реттегіштерін, тамшылатып суару үшін өсімдіктерді қорғау құралдарын дайындау технологиялары. 2. Көкөніс және жидек өсімдіктерін қолайсыз және қауіпті метеорологиялық құбылыстардан қорғау әдістері. 3. Аурулардың, зиянкестердің алдын алу және бақылау шаралары. 4. Көкөніс және жидек дақылдарының зиянкестермен зақымдануының, аурулардың зақымдануының сыртқы белгілері. 5. Тұқым мен отырғызу материалын маринадтау технологиясы. 6. Энтомофагтар мен микроорганизмдерді тиімді пайдалану шарттарына қойылатын талаптар. 7. Кеміргіштерге қарсы жәндіктер мен жемдерге арналған феромон тұзақтарының мақсаттары, пайдалану мерзімі және әсер ету ұзақтығы. 8. Зиянды, өрт және жарылыс қауіпті химиялық заттармен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік ережелері. 9. Жеке қорғаныс құралдарын пайдалану сипаттамалары мен ережелері. 10. Пестицидтермен жұмыс жүргізу кезінде еңбекті қорғау ережелері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Командада жұмыс істей білу Қарым-қатынас Өз бетінше шешім қабылдай білу Орындаушылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	3	Жабық топырақ жабдықтарының операторы
	5	Агрохимик (орта білікті)
12. Кәсіптің карточкасы «Гидропондық кәсіпорын жұмысшысы»:		
Топтың коды:	6111-3	
Қызмет атауының коды:	6111-3-001	

Кәсіптің атауы:	Гидропондық кәсіпорын жұмысшысы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	64-шығарылым. "Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" 2012 жылғы 1 қарашадағы № 422-ө-м Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2012 жылы 23 қарашада № 8098 тіркелді. Көкөніс өсіруші		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТжКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3142-0-023 Жеміс өсіруші техник 6111-2-001 Бахчевод 6114-0-005 Жылыжайда өсімдіктерді қорғау жөніндегі жұмысшы (оператор) 6111-2-004 Көкөніс өсіруші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Көкөніс өсіруші		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Гидропоникада көкөніс және жидек дақылдарын өсіру кезінде көмекші жұмыстарды орындау. 2. Көкөніс және жидек дақылдарын өсіру бойынша жұмыстарды орындау, күтім жасау, гидропоникалық жылыжайларда жоғары өнім алу, оларды бастапқы өңдеу және сақтау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Гидропоникада көкөніс және жидек дақылдарын өсіру кезінде көмекші жұмыстарды орындау.	Дағды 1: Көкөніс және жидек өнімдерін өсіруге арналған жабдықтарды дайындау	Машықтар:	
		1. Түгендеу ақаулығын анықтаңыз. 2. Өсімдіктерді жұқарту, гартерлеу, суару және басқа да агротехникалық жұмыстарға арналған арнайы құрал-саймандар мен құралдарды қолданыңыз. 3. Морфологиялық белгілері бойынша өсімдік түрлерін ажыратыңыз. 4. Көкөністерді жинау кезінде қол құралдары мен механикаландыру құралдарын қолданыңыз. 5. Көкөністерді сұрыптау, сұрыптау, тазалау, жуу үшін қол құралдары мен керек-жарақтарын қолданыңыз.	
		Білімдер:	
		1. Пайдаланылатын түгендеудің мақсаты мен толықтығы. 2. Субстраттарды өңдеу және дайындау әдістері. 3. Тұқым себу және көшет отырғызу әдістері. 4. Суару нормалары мен уақыты. 5. Өсімдіктердің түрлік белгілері. 6. Көкөніс және жидек дақылдарының экономикалық пісу белгілері. 7. Ауыл шаруашылығы жұмыстарын жүргізу кезінде еңбекті қорғау қағидалары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	

	Дағды 2: Жылыжайды егуге немесе отырғызуға дайындау	Машықтар:
		1. Жылыжайды таңбалау, әртүрлі субстраттарды өңдеу (дезинфекциялау) сапасы мен мерзімдерін бақылау кезінде жұмыс мүкәммалын және қосалқы құрылғыларды пайдалану. 2. Субстратты дайындау бойынша орындалған жұмыстардың көлемін есептеңіз.
		Білімдер:
		1. Субстратты дайындаудың негізгі әдістері. 2. Субстратты өңдеу (дезинфекциялау) сапасын бағалау әдістері. 3. Субстратты өңдеу сапасына қойылатын талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Көкөніс және жидек дақылдарын өсіру бойынша жұмыстарды орындау, күтім жасау, гидропоникалық жылыжайларда жоғары өнім алу, оларды бастапқы өңдеу және сақтау.	Дағды 1: Көкөніс дақылдарын себу, отырғызу және күту	Машықтар:
		1. Егістікте, отырғызуда және күтімде жұмыс жабдықтары мен көмекші құралдарды қолданыңыз. 2. Орындалған жұмыс көлемін және тұқым мен отырғызу материалының шығынын есептеңіз. 3. Көкөніс және жидек дақылдарына күтім жасау бойынша барлық жұмыстарды уақтылы және сапалы орындау.
		Білімдер:
		1. Көкөніс және жидек дақылдарын егу және отырғызу технологиялары. 2. Егіс және отырғызу материалына қойылатын мемлекеттік стандарттардың талаптары. 3. Егу және отырғызу кезінде, сондай-ақ көкөніс және жидек дақылдарына күтім жасау кезінде еңбекті қорғау ережелері. 5. Көкөніс және жидек дақылдарын күту және жинау бойынша жұмыстарды орындауға қойылатын агротехникалық талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Көкөніс және жидек дақылдарын жинау, оларды бастапқы өңдеу және сақтау	Машықтар:
		1. Тазалау кезеңінде орындалған жұмыс көлемін есептеңіз. 2. Пестицидтермен өңдеуден кейін көкөніс және жидек дақылдарын жинау уақыты мен күту кезеңін анықтаңыз. 3. Орындалған егін жинау жұмыстарының сапасы мен көлемін бақылау.
		Білімдер:
		1. Көкөніс және жидек дақылдарын жинау технологиялары (көп жинау, бір реттік жинау дақылдары және т.б.). 2. Көкөніс және жидек дақылдарының техникалық пісуін анықтау. 3. Жиналған өнім мен қаптаманы сапалы бастапқы өңдеу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Командада жұмыс істей білу Орындаушылық Өз бетінше шешім қабылдай білу Қарым-қатынас	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	3	Жабық топырақ жабдықтарының операторы

	5	Агрохимик (орта білікті)	
13. Кәсіптің карточкасы «Бөлімшенің (бригаданың, ауыл шаруашылығы учаскесінің, ферманың, цехтың) агрономы (біліктілігі орташа)»:			
Топтың коды:	3142-0		
Қызмет атауының коды:	3142-0-002		
Кәсіптің атауы:	Бөлімшенің (бригаданың, ауыл шаруашылығы учаскесінің, ферманың, цехтың) агрономы (біліктілігі орташа)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары Тұқым шаруашылығы жөніндегі агроном		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Агрономия	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3142-0-005 Агрохимик 3142-0-003 Өсімдіктерді қорғау жөніндегі агроном		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Көкөніс және жидек дақылдарын дайындау, өсіру, күту және егін жинау бойынша негізгі жұмыстарды қамтамасыз ету және уақтылы орындау.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жылыжайларда көкөніс және жидек дақылдарын өсіру кезінде көмекші жұмыстардың орындалуын ұйымдастыру. Көкөніс және жидек дақылдарын өсіру кезінде көмекші жұмыстардың орындалуын ұйымдастыру 2. Жылыжайларда көкөніс және жидек дақылдарын өсіру, күтіп-баптау, көкөніс және жидек дақылдарын жинау бойынша жұмыстарды орындауды ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Жылыжайларда көкөніс және жидек дақылдарын өсіру кезінде көмекші жұмыстардың орындалуын ұйымдастыру. Көкөніс және жидек дақылдарын өсіру кезінде көмекші жұмыстардың орындалуын ұйымдастыру	Дағды 1: Көкөніс және жидек өсімдіктерін өсіруге дайындық	Машықтар:	
		1. Түгендеу ақаулығын анықтаңыз. 2. Еңбек функцияларын жабдық операторларына, басқа көмекші персоналға бөлу. 3. Жұмыс ауысымындағы жұмыс көлемін анықтаңыз. 4. Көмекші персоналды көкөністер мен жидектерді жинауға, сұрыптауға, сұрыптауға, тазартуға арналған қол құралдары мен құралдарды қолдануға үйрету.	
		Білімдер:	
		1. Жылыжай және жеміс-жидек шаруашылығында қолданылатын жабдықтардың мақсаты мен толықтығы. 2. Жылыжайда егін айналымының басталуына дайындық жұмыстарын жүргізу тәсілдері. 3. Топырақ пен субстраттарды өңдеу және дайындау әдістері. 4. Тұқым себу, көкөніс және жидек дақылдарының көшеттерін отырғызу әдістерінің нормативтері. 5. Өсімдіктердің түрлік белгілері. 6. Көкөніс және жидек дақылдарының шаруашылық (техникалық) пісу белгілері. 8. Жылыжайда жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау ережелері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	

	Дағды 2: Учаскені көкөніс және жидек өсімдіктерін егуге немесе отырғызуға дайындау	Машықтар: 1. Жылыжайды отырғызуға дайындау, топырақ пен субстраттарды өңдеу сапасы мен мерзімдерін бақылау кезінде Жұмыс құралдары мен қосалқы құрылғыларды пайдаланудың жаңа әдістерін көрсету. 2. Топырақ пен субстраттарды дайындау бойынша орындалған жұмыстардың көлемін есептеңіз.
		Білімдер: 1. Топырақты өңдеудің, субстраттармен жұмыс істеудің және оларды дайындаудың негізгі әдістері. 2. Топырақ пен субстратты өңдеу сапасын бағалау әдістері. 3. Топырақ пен субстратты өңдеу сапасына қойылатын талаптар. 4. Есептік құжаттаманы ресімдеу ережесі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Жылыжайларда көкөніс және жидек дақылдарын өсіру, күтіп-баптау, көкөніс және жидек дақылдарын жинау бойынша жұмыстарды орындауды ұйымдастыру	Дағды 1: Көкөніс дақылдарын себу, отырғызу және күту	Машықтар: 1. Көкөніс және жидек дақылдарын егу, отырғызу және күту бойынша жұмысты ұйымдастыру 2. Орындалған жұмыс көлемін және тұқым мен отырғызу материалының шығынын есептеңіз. 3. Көкөніс және жидек дақылдарын егу, отырғызу және күту бойынша барлық жұмыстардың уақтылы және сапалы орындалуын бақылауды жүзеге асыру.
		Білімдер: 1. Көкөніс және жидек дақылдарын, оның ішінде инновациялық дақылдарды егу және отырғызу технологиялары. 2. Егіс және отырғызу материалына қойылатын мемлекеттік стандарттардың талаптары. 3. Көкөніс және жидек дақылдарын отырғызу, күту және жинау сипаттамалары мен ережелері. 4. Егу және отырғызу кезінде, сондай-ақ көкөніс және жидек дақылдарына күтім жасау кезінде еңбекті қорғау ережелері. 5. Көкөніс және жидек дақылдарын күту және жинау бойынша жұмыстарды орындауға қойылатын агротехникалық талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Көкөніс және жидек дақылдарын жинау, оларды бастапқы пысықтау	Машықтар: 1. Күтім және тазалау кезеңінде орындалған жұмыстардың көлемін есептеңіз. 2. Көкөніс және жидек дақылдарын жинау мерзімдерін анықтаңыз. 3. Орындалған егін жинау жұмыстарының сапасы мен көлемін бақылау.
		Білімдер: 1. Көкөніс және жидек дақылдарын жинау технологиялары (көп жинау, бір реттік жинау дақылдары және т.б.). 2. Көкөніс және жидек дақылдарының техникалық және биологиялық пісуін анықтау. 3. Жиналған егінді сапалы бастапқы өңдеу және сатуға дайындық.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Командада жұмыс істей білу Дәлдік Қарым-қатынас Өз бетінше шешім қабылдай білу Орындаушылық Міндеттеме		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Гидропондық кәсіпорын жұмысшысы	
	6	Агроном	
14. Кәсіптің карточкасы «Агрохимик (біліктілік деңгейі орташа)»:			
Топтың коды:	3142-0		
Қызмет атауының коды:	3142-0-005		
Кәсіптің атауы:	Агрохимик (біліктілік деңгейі орташа)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары Агрохимик		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі:	Мамандық:	Біліктілік:
	-	-	-
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3142-0-002 Бөлімше (бригада)агрономы 3142-0-003 Өсімдіктерді қорғау жөніндегі агроном		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жылыжайда көкөніс және жидек дақылдарын өсіру кезінде отырғызу алдында және вегетация кезеңінде топырақтың, субстраттың оңтайлы агрохимиялық күйін уақтылы қамтамасыз ету, бүкіл вегетация кезеңінде өсірілетін өсімдіктердің теңдестірілген тамақтануын қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Қоректік ерітіндіге, топыраққа, субстратқа, өсімдіктерге агрохимиялық талдау жүргізу 2. Жылыжай көкөністері мен жидектерінің қалыпты өсуін, дамуын және сапалы дақылдың қалыптасуын қамтамасыз ететін минералды тыңайтқыштарды енгізу және оңтайлы агрохимиялық фонды сақтау	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Қоректік ерітіндіге, топыраққа, субстратқа, өсімдіктерге агрохимиялық талдау жүргізу	Дағды 1: Агрохимиялық жабдықтарды, химиялық реактивтерді дайындау, талдау жүргізу әдістемелерін игеру	Машықтар:	
		1. Талдау үшін өсімдік, топырақ, қоректік ерітінділер және басқа үлгілерді таңдаңыз. 2. Топырақтың, субстраттың, қоректік ерітіндінің агрохимиялық құрамын анықтаудың стандартты дәстүрлі әдістерін қолданыңыз. 3. Агрохимиялық талдауларды сапалы жүргізу. 4. Агрохимиялық талдаулар жүргізудің жаңа әдістемелерін меңгеру және қолдану. 5. Макро - мезо - және микроэлементтерді енгізуді талдау және есептеу. 6. Минералды тыңайтқыштардың оңтайлы құрамын таңдаңыз. 7. Суару және азықтандыру жүйесін теңшеңіз.	

		Білімдер: 1. Топырақтың, субстраттың, қоректік ерітіндінің агрохимиялық құрамын анықтаудың стандартты дәстүрлі әдістері. 2. Минералды тыңайтқыштарды қолдану мерзімдері, дозалары, түрлері және әдістері. 3. Минералды тыңайтқыштарды енгізуге қойылатын агротехникалық талаптар. 4. Еңбекті қорғау, өрт және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Жылыжай көкөністері мен жидектерінің қалыпты өсуін, дамуын және сапалы дақылының қалыптасуын қамтамасыз ететін минералды тыңайтқыштарды енгізу және оңтайлы агрохимиялық фонды сақтау	Машықтар: 1. Тыңайтқыштардың оңтайлы дозаларын есептеңіз. 2. Жетіспейтін макро -, мезо-және микроэлементтерді анықтаңыз. 3. Көкөніс және жидек дақылдары үшін жылыжайда қолданылатын тыңайтқыштардың түрлерін анықтаңыз. 4. Тыңайтқыштарды қолдану мерзімдері мен дозаларын анықтаңыз. 5. Жоғарғы киімнің түрі бойынша ұсыныстар беру дұрыс. 6. Осы ұсыныстардың орындалу параметрлерін бақылау. Білімдер: 1. Жылыжайларға арналған заманауи минералды және органикалық тыңайтқыштар. 2. Органикалық және минералды тыңайтқыштарды қолдану тәртібі мен режимдері 3. Өсімдіктердің минералды қоректенуін және тыңайтқыштарды реттеу технологиялары. 4. Минералды тамақтанудың жетіспеушілігін немесе артық мөлшерін анықтаудың заманауи әдістері. 5. Өсімдіктердің қоректенуіндегі агрохимиялық ауытқуларды жою ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Жылыжай көкөністері мен жидектерінің қалыпты өсуін, дамуын және сапалы дақылының қалыптасуын қамтамасыз ететін минералды тыңайтқыштарды енгізу және оңтайлы агрохимиялық фонды сақтау	Дағды 1: Минералды элементтердің артық немесе жетіспеуін бағалау	Машықтар: 1. Өсімдіктердің сыртқы түріне сәйкес минералды аштықты немесе минералды элементтердің артық мөлшерін орнатыңыз. 2. Минералды аштыққа деген қажеттілікті анықтаңыз. 3. Қажетті минералды тыңайтқыштарға тиісті өтінімдерді ресімдеу. 4. Минералды ораза немесе артық белгілерді уақтылы жою. Білімдер: 1. Жасалған талдаулардың нәтижелері бойынша құжаттарды ресімдеу тәртібі. 2. Минералды тамақтанудың жетіспейтін элементтерін оңтайлы енгізу нормативтері. 3. Минералды тыңайтқыштармен, өрт және экологиялық қауіпсіздікпен жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Минералды тыңайтқыштарды дайындау және онымен жұмыс істеу	Машықтар: 1. Жылыжайларға ұсынылған минералды және органикалық тыңайтқыштарды қолданыңыз. 2. Агрохимиялық талдау үшін өсімдік және топырақ үлгілерін дұрыс таңдау.

		Білімдер:	
		1. Топырақта да, гидропоникалық жылыжайларда да вегетациялық кезеңде талдауға сынама алу жиілігі. 2. Агрохимиялық талдау нәтижелерін ресімдеу жөніндегі нормативтік-техникалық құжаттама. 3. Өсімдіктердің өсу кезеңдері мен фазалары бойынша минералды тыңайтқыштарды қолданудың мақсаты.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Орындаушылық Дәлдік Өз бетінше шешім қабылдай білу Қарым-қатынас		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	4	Өсімдіктерді қорғау жөніндегі жұмысшы	
	6	Агроном	
15. Кәсіптің карточкасы «Агроном»:			
Топтың коды:	2132-1		
Қызмет атауының коды:	2132-1-001		
Кәсіптің атауы:	Агроном		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары Агроном		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Агрономия	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2132-1-006 Агроном-жүзім өсіруші 2132-1-002 Тұқым шаруашылығы жөніндегі агроном		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Көкөністер мен жидектерді өсірудің инновациялық әдістерін, әдістері мен технологияларын өндіруді ұйымдастыру және енгізу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Жылыжайда көкөніс және жидек өнімдерін өндіруді ұйымдастыру 2. Маусымнан тыс өнімді өсіру және бастапқы өңдеу бойынша іс-шаралар өткізу 3. Көкөніс және жидек дақылдарының перспективалы сорттарын өсірудің озық әдістері мен әдістерін игеру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Жылыжайда көкөніс және жидек өнімдерін өндіруді ұйымдастыру	Дағды 1: Жылыжайда көкөніс және жидек өнімдерін өсіру	Машықтар:	
		1. Қорғалған топырақ құрылыстары үшін дақыл айналымының сызбаларын жасаңыз. 2. Отырғызу материалына, тұқымға, ауылшаруашылық машиналарына, еңбек ресурстарына, тыңайтқыштарға, пестицидтерге, суармалы суға деген қажеттілікті есептеңіз. 3. Орындалған жұмыстардың сапасын бағалау.	

		Білімдер:
		1. Жылыжайдағы көкөніс және жидек дақылдарының биологиялық және морфологиялық ерекшеліктері. 2. Жылыжайда көкөніс және жидек дақылдарын өсіруге қойылатын агротехникалық талаптар. 3. Өсіру және сапалы және жоғары өнім алу технологиялары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Жылыжайдың нақты жағдайлары үшін көкөніс және жидек дақылдарының түрлерін, сорттарын және будандарын таңдау	Машықтар:
		1. Өсіру аймағының климаттық жағдайларын, жылыжай түрлерін және олардың дизайнын ескере отырып, егін айналымын құру үшін дақылдар жиынтығын таңдаңыз. 2. Жылыжай көкөніс дақылдары мен жидектерінің тек өсіруге рұқсат етілген сорттары мен будандарын таңдауды негіздеу.
		Білімдер:
		1. Көкөніс және жидек дақылдарының агробиологиялық сипаттамалары. 2. Өсіп келе жатқан аймақтардың климаттық жағдайлары. 3. Жылыжайда өсіруге рұқсат етілген көкөніс және жидек дақылдарының сорттарының, будандарының сипаттамалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 3: Техникалық құралдарға қызмет көрсетуді өсірудің озық әдістері мен тәсілдерін енгізу	Машықтар:
		1. Көкөніс және жидек дақылдарын өсірудің технологиялық схемаларын жасаңыз. 2. Көкөніс дақылдарының схемаларын жасаңыз. 3. Мәдени айналымға жұмыс жоспарларын жасаңыз. 4. Өсірілген дақылдарды бақылау үшін қажетті құжаттаманы жасаңыз. 6. Орындалған жұмыстардың сапасын бағалау. 7. Құжат айналымын жүргізуді ұйымдастыру.
		Білімдер:
		1. Көкөністер мен жидектердің биологиялық ерекшеліктері. 2. Жылыжайда көкөністер мен жидектерді өсіру технологиялары. 3. Өсірудің инновациялық әдістері мен әдістері. 4. Микроклимат жағдайларына дақылдардың талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Маусымнан тыс өнімді өсіру және бастапқы өңдеу бойынша іс-шаралар өткізу	Дағды 1: Заманауи технологияларды пайдалана отырып, агрономиялық құжаттаманы жүргізу	Машықтар:
		1. Жылыжайлардың жай-күйін, фитосанитариялық мониторинг деректерін талдау. 2. Топырақ карталарын және агрохимиялық картограммаларды пайдаланыңыз. 3. Топырақты өңдеу және дақылдарды аурулар мен зиянкестерден қорғау технологияларын әзірлеу. 4. Сынамаларды алу және топырақ үлгілерін талдау. 5. Топырақ пен субстраттарға агрохимиялық және экологиялық-токсикологиялық талдау жүргізу.

		Білімдер:
		1. Ауылшаруашылық өндірісіне әсер ететін климаттық факторлар. 2. Жылыжайлардың әртүрлі түрлерінде көкөніс және жидек өнімдерін өндіру технологиялары. 3. Көкөністер мен жидектерді өсірудің агротехникалық әдістері. 4. Мазмұны жылыжай өндірісінің қызметін ұйымдастыру бойынша нұсқаулықтар мен ұсыныстар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Өнімділік факторлары мен көрсеткіштерін болжау	Машықтар: 1. Нарық жағдайында экономиканың дамуын болжау. 2. Жылыжайда көкөніс және жидек дақылдарын өсірудің инновациялық әдістерін ұйымдастыру. 3. Жылыжай жабдықтары үшін заманауи мамандандырылған есептеу техникасы, ұйымдастыру техникасы, коммуникациялар және байланыс құралдарында жұмыс істеу. Білімдер: 1. Топырақ құнарлылығын арттыру әдістері. 2. Өсімдіктердің тіршілігіне әсер ететін факторлар және оларды жылыжайларда реттеу әдістері. 3. Өсімдік айналымының, топырақты өңдеудің, субстратты дайындаудың, өсімдіктерді зиянкестер мен аурулардан қорғаудың ғылыми негіздері. 4. Қазақстан Республикасының аумағында қолданылуы шектелген немесе тыйым салынған пестицидтердің, агрохимикаттардың, өсімдіктердің өсуін реттегіштердің, өсімдіктердің сорттары мен будандарының тізілімі. 5. Өсімдіктердің қоректену негіздері, минералды және органикалық тыңайтқыштардың түрлері мен формалары, ұрықтандыру әдістері мен технологиясы. 6. Өсірілген көкөніс және жидек дақылдарын сынақтан өткізу әдістері.
Еңбек функциясы 3: Көкөніс және жидек дақылдарының перспективалы сорттарын өсірудің озық әдістері мен әдістерін игеру	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 1: Көкөніс және жидек дақылдарының жаңа технологияларын, жаңа сорттары мен будандарын қолдану бойынша тәжірибелік жұмыс жүргізу	Машықтар: 1. Өсірілген дақылдардың физиологиялық жағдайын анықтаңыз. 2. Көкөніс және жидек дақылдарын өсіру технологияларын түсіну. 3. Тұқымның себу сапасын анықтаңыз. 4. Биологиялық және нақты өнімділікті анықтаңыз. 5. Егін шығынын бақылаудың тиімді шараларын қолданыңыз. Білімдер: 1. Көкөніс дақылдарының айналымын құру принциптері. 2. Фермерлік, шаруа қожалықтарының мамандануын бағалау тәртібі. 3. Маусымнан тыс уақытта жоғары және тұрақты өнім алу үшін көкөніс және жидек дақылдарын өсірудің жаңа әдістері мен әдістерін игеру және енгізу тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	Дағды 2: Жұмыстар жиынтығын, олардың реттілігін, мерзімдері мен ұзақтығын анықтау	Машықтар:	
		1. Жылыжайларда жұмысты ұйымдастыру. 2. Сеніп тапсырылған жылыжай комбинатының ұжымын басқарыңыз. 3. Тұрақты жоғары өнім алуды қамтамасыз ететін қойылған міндеттер мен технологиялық жұмыстарды уақтылы орындауға талаптар қою. 4. Әр түрлі стандартты емес және стандартты жағдайларда өз бетінше шешім қабылдаңыз.	
		Білімдер: 1. Ауыл шаруашылығы мәселелері жөніндегі нормативтік құжаттар. 2. Жылыжайда өсірілетін көкөніс және жидек өнімдерінің сапасын стандарттау және растау негіздері. 3. Жылыжай жағдайында анатомия, морфология, систематика, шығу заңдылықтары, өсімдіктердің өзгеруі және егіннің қалыптасуы. 4. Көкөніс дақылдары мен жидектерді өсірудің экологиялық қауіпсіз технологиялары. 5. Егіс және отырғызу материалдарының сапа көрсеткіштері. 6. Егіс және отырғызу материалын себу және отырғызу, өсіру, "тәрбиелеу" нормалары және отырғызу материалын отырғызу технологиясы, Себу мен отырғызудың тереңдігі мен схемалары. 7. Дақыл сапасының көрсеткіштері, егін жинау мерзімдері мен тәсілдерін анықтау технологиялары. 8. Ауыл шаруашылығы жұмыстарының сапасын бақылауға қойылатын талаптар. 9. Жұмыстың сапасын бағалау әдістері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Командада жұмыс істей білу Дәлдік Ұйымдастырушылық қабілеттер. Өз бетінше шешім қабылдай білу. Қарым-қатынас		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Бөлімшенің (бригаданың, ауыл шаруашылығы учаскесінің, ферманың, цехтың) агрономы (біліктілігі орташа)	
	7	Басқарма бастығы (ауыл шаруашылығында)	
16. Кәсіптің карточкасы «Бас агроном»:			
Топтың коды:	1310-1		
Қызмет атауының коды:	1310-1-001		
Кәсіптің атауы:	Бас агроном		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	8		
подуровень квалификации по ОРК:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Ауыл шаруашылығы ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамалары Бас агроном		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (PhD докторантура, PhD дәрежесі, осы саладағы PhD дәрежесі, ғылым кандидаты, ғылым докторы)	Мамандық: -	Біліктілік: -

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	2132-1-001 Агроном 2132-2-001 Қауын өсіруші 2132-2-004 Көкөніс өсіруші	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жылыжайда (қорғалған топырақта) көкөніс және жидек өнімдерін өсіру және жоғары сапалы және өнім алу бойынша озық әдістерді, әдістер мен технологияларды өндіруді және енгізуді ұйымдастыру, басшылық ету және бақылау.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Көкөніс және жидек дақылдарының өнімін өндіруді ұйымдастыру 2. Жылыжайда (қорғалған топырақта) жоғары өнім алудың озық әдістері мен әдістерін енгізу және ұйымдастырудың сапасын бақылау
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Көкөніс және жидек дақылдарының өнімін өндіруді ұйымдастыру	Дағды 1: Көкөніс және жидек өсірудің технологиялық процестері мен әдістеріне басшылық жасау	Машықтар:
		1. Көкөніс және жидек дақылдарын өсірудің технологиялық карталарын олардың биологиялық ерекшеліктеріне сүйене отырып және зиянды организмдер мен аурулармен күресу шараларын ескере отырып жасаңыз. 2. Жұмыста заманауи зертханалық және компьютерлік жабдықты қолданыңыз. 3. Көкөніс және жидек дақылдарын көбейтудің прогрессивті әдістерін қолданыңыз. 4. Жылыжайда көкөніс дақылдарын өсірудің технологиялық процесін орындау бойынша нормативтік талаптарға сәйкес орындалған жұмыстардың сапасын бағалау. 5. Барлық жұмыстарды сапалы орындау бойынша жұмысты ұйымдастыру.
		Білімдер:
		1. Көкөніс және жидек дақылдарын өсірудің инновациялық және дәстүрлі технологиялық процестері мен әдістері. 2. Көкөніс және жидек дақылдарының ең жаңа сорттары, будандары, оларды өсіру технологиясы және жылыжайда сапалы және жоғары өнім алу жолдары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Жоғары өнім алуға мүмкіндік беретін агротехникалық іс-шараларды жоспарлау	Машықтар:
1. Прогрессивті өсіру технологияларын болжау, жоспарлау және қолдану жоғары сапалы өнім алу үшін жылыжай көкөніс және жидек дақылдары. 2. Шаруашылық жүргізуші субъектілердің қызметкерлерімен өсірілген өнімнің сапасын, өнімділігін арттыру және сақтау мәселелері бойынша іс-шаралар ұйымдастыру.		

		Білімдер: 1. Көкөніс және жидек дақылдарының биологиялық және морфологиялық ерекшеліктері. 2. Жылыжайда көкөніс және жидек дақылдарын өсірудің заманауи технологиялары. 3. Дақылдарды өсірудің агротехникалық әдістерінің өсімдіктердің, Топырақтың және субстраттардың қасиеттеріне әсері. 4. Көкөніс және жидек дақылдарының көбею негіздері. 5. Көкөніс жидек дақылдарын көбейтудің прогрессивті әдістері. 6. Жылыжай көкөніс және жидек өнімдерінің сапасына қойылатын Мемлекеттік стандарттардың талаптары. 7. Көкөніс және жидек өнімдерін қысқа мерзімді сақтау, өңдеу, тасымалдау және өткізу кезінде шығындарды азайту. 8. Орындалған жұмыстардың сапасын бағалау.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Еңбек функциясы 2: Жылыжайда (қорғалған топырақта) жоғары өнім алудың озық әдістері мен әдістерін енгізу және ұйымдастырудың сапасын бақылау	Дағды 1: Көкөніс және жидек дақылдарынан жоғары өнім алудың озық, инновациялық әдістері мен әдістерін игеру Машықтар: 1. Көкөніс және жидек дақылдарын өсіру технологиясының заманауи әдістерін есептеу және жоспарлау. 2. Жылыжай жабдықтарына арналған арнайы заманауи құралдарда жұмыс істеу есептеу техникасы, Кеңсе техникасы, коммуникациялар және байланыс. 3. Бағынышты қызметкерлердің жұмысын ұтымды ұйымдастыру және жоспарлау. Білімдер: 1. Технологиялық процестің компоненттерін әзірлеу, енгізу, бақылау, бағалау және түзету тәртібі. 2. Кәсіби жағдайларды жүйелік талдау және жобалау әдістемесі. 3. Кәсіби мәселелерді шешу үшін қажетті ақпаратты өз бетінше іздеу әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Жылыжайда (қорғалған топырақта) жоғары өнім алудың озық әдістері мен әдістерін енгізу және ұйымдастыру	Машықтар: 1. Маусымнан тыс көкөніс және жидек өнімдерін өсіру мен сапалы және жоғары өнім алудың заманауи технологияларын игеру. 2. Жылыжайда (қорғалған топырақта) көкөніс және жидек дақылдарының өнімін алу үшін өсірудің инновациялық әдістерін қолданыңыз. 3. Жылыжай технологияларын жаңарту мен жетілдіруге сәйкес жылыжай шаруашылығын дамыту бойынша бизнес-жоспарлар құру, бұл жоғары дәмі бар маусымнан тыс көкөністер мен жидек дақылдарынан жоғары өнім алуға мүмкіндік береді. 4. Көкөніс және жидек өнімдерін өндіру бойынша жұмыстардың сапалы орындалуын бақылауды жүзеге асыру. Білімдер: 1. Көкөніс және жидек дақылдарынан жоғары және сапалы өнім алу принциптері. 2. Жылыжайдағы топырақтың құнарлылығын бағалау және сапасын сақтау тәртібі. 3. Маусымнан тыс өнімдердің жоғары және тұрақты өнімін алу үшін жылыжайда көкөніс және жидек дақылдарын өсірудің инновациялық технологияларын, әдістері мен әдістерін игеру және енгізу тәртібі.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Командада жұмыс істей білу Дәлдік Ұйымдастырушылық қабілеттер Масштабты ойлау Жетекшілік ету қабілеті Талапшылдық Өз бетінше шешім қабылдай білу Қарым-қатынас	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Басқарма бастығы (ауыл шаруашылығында)

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

17. Мемлекеттік органның атауы:
18. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):
"Агроөнеркәсіптік қауымдастықтар кешені" консорциумы
- Орындаушылар:
Кусаинова Г.С, +7 (702) 598 89 95, gulzhan56@yandex.ru
19. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес:
20. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: -
21. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -
22. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: версия 2, 2022 ж.
23. Болжалды қайта қарау күні: 26.10.2025 ж.